Vecāku atbildība – bērna aizgādība un saziņas tiesības

Čehija

1 Kāda ir juridiskā termina „vecāku atbildība” praktiskā nozīme? Kādas tiesības un pienākumus personai uzliek vecāku atbildība?

Termins “vecāku atbildība” ir ietverts Civilkodeksā (Likums Nr. 89/2012). Šis termins ietver vecāku tiesību un pienākumu kopumu, ko veido:
bērna aprūpe, jo īpaši rūpes par bērna veselību un fizisko, emocionālo, intelektuālo un tikumisko attīstību;
bērna aizsardzība;
personiskas saskarsmes ar bērnu uzturēšana;
bērna audzināšanas un izglītības nodrošināšana;
bērna dzīvesvietas noteikšana un
bērna pārstāvība un viņa mantas pārvaldība.
Vecāku atbildība iestājas līdz ar bērna piedzimšanu un izbeidzas, tiklīdz bērns iegūst pilnīgu tiesībspēju un rīcībspēju. Vecāku atbildības īstenošanas ilgumu un apmēru var mainīt tikai tiesa. Vecāku atbildību vecāki īsteno, ievērojot bērna intereses. Pirms vecāki pieņem lēmumu, kas ietekmē bērna intereses, vecāki informē bērnu par visu, kas vajadzīgs, lai bērns var noformulēt savu viedokli konkrētajā jautājumā un pavēstīt to saviem vecākiem; šis nosacījums neattiecas uz gadījumiem, kad bērns nespēj pareizi uztvert informāciju vai nespēj noformulēt savu viedokli, vai nespēj informēt vecākus par savu viedokli. Vecāki velta īpašu uzmanību bērna viedoklim un ņem to vērā lēmuma pieņemšanā. Vecāku atbildību par bērnu vecāki īsteno tādā veidā un apmērā, kas atbilst bērna attīstības līmenim. Pieņemot lēmumu par bērna izglītību vai nodarbinātību, vecāki ņem vērā bērna viedokli, spējas un talantu.
Kamēr bērnam nav tiesībspējas un rīcībspējas, viņa vecākiem ir tiesības audzināt bērnu, izmantojot viņa spējām, kas aizvien pilnveidojas, piemērotus izglītības pasākumus, kā arī piemērojot ierobežojumus, kuru nolūks ir aizsargāt bērna tikumību, veselību un tiesības, kā arī citu personu tiesības un sabiedrisko kārtību. Bērnam jāievēro šie pasākumi. Izglītības resursus var izmantot tikai tādā veidā un apmērā, kas ir piemērots apstākļiem, neapdraud bērna veselību vai attīstību un neaizskar bērna kā cilvēka cieņu.
Nepilngadīgas personas, kurām nav pilnīgas tiesībspējas un rīcībspējas, var veikt juridiskas darbības atbilstīgi sava vecuma intelektuālajam un gribas briedumam. Vecākiem ir pienākums un tiesības pārstāvēt bērnu tiesvedībā, kurā bērnam nav rīcībspējas. Vecāki pārstāv bērnu kopīgi, tomēr katrs no tiem var rīkoties atsevišķi; ja viens no vecākiem vienpersoniski rīkojas jautājumā, kas skar bērnu, attiecībā pret trešo personu labticīgā nolūkā, uzskata, ka viņš rīkojas ar otra vecāka piekrišanu. Vecāks nevar pārstāvēt bērnu, ja tas var radīt interešu konfliktu starp viņu un bērnu vai starp bērniem, kuriem ir vieni un tie paši vecāki. Šādos gadījumos tiesa ieceļ bērnam aizgādni. Ja vecāki nevar vienoties, kurš no tiem pārstāvēs bērnu tiesvedībā, tiesa lemj — pēc lūguma, ko iesniedzis viens no vecākiem —, kurš no vecākiem un kādā veidā var likumīgi rīkoties bērna vārdā.
Vecākiem ir pienākums un tiesības rūpēties par bērna mantu, jo īpaši to ar pienācīgu rūpību pārvaldīt. Vecākiem jānodrošina droša to līdzekļu pārvaldība, kurus var uzskatīt par tādiem, kas nav vajadzīgi, lai segtu izdevumus, kuri saistīti ar bērna mantu. Tiesvedībā, kas attiecas uz atsevišķām bērna mantas daļām, vecāki rīkojas kā bērna pārstāvji; vecāks nevar pārstāvēt bērnu, ja tas var radīt interešu konfliktu starp viņu un bērnu vai starp bērniem, kuriem ir vieni un tie paši vecāki. Šādos gadījumos tiesa ieceļ bērnam aizgādni. Ja kāds no vecākiem neievēro pienākumu pienācīgi rūpēties par bērna mantu, viņš solidāri atlīdzina bērnam nodarītos zaudējumus. Ja vecāki nevar vienoties par būtiskiem jautājumiem, kas saistīti ar bērna mantas pārvaldību, tos izlemj tiesa pēc lūguma, ko iesniedzis viens no vecākiem. Vecākiem jāsaņem tiesas apstiprinājums attiecībā uz juridiskām darbībām, kas skar esošo vai turpmāko bērna mantu vai tās daļas, ja vien tās nav ikdienišķas darbības vai ja vien tās nav neikdienišķas darbības, kas attiecas uz mazu mantas vērtību.

2 Kam parasti tiek piešķirta vecāku atbildība par bērnu?

Vecāku atbildības īstenošana ir abu vecāku pienākums. Vecāku atbildība ir katram no vecākiem, ja vien vecākam tā nav atņemta. Nav būtiski, vai bērna vecāki ir precējušies vai ne un vai bērns ir dzimis laulībā vai ārlaulībā.
Vecāku atbildību vecāki īsteno, savstarpēji vienojoties. Ja pastāv risks, ka var neizdoties pieņemt lēmumu jautājumā, kas attiecas uz bērnu, viens no vecākiem var vienpersoniski pieņemt lēmumu vai dot piekrišanu; tomēr šā vecāka pienākums ir nekavējoties informēt otru vecāku par šo situāciju. Ja viens no vecākiem rīkojas vienpersoniski jautājumā, kas skar bērnu, attiecībā pret trešo personu labticīgā nolūkā, uzskata, ka viņš rīkojas ar otra vecāka piekrišanu. Ja vecāki nespēj vienoties par bērnam būtisku jautājumu, jo īpaši attiecībā uz viņa interesēm, šo jautājumu izlemj tiesa pēc lūguma, ko iesniedzis viens no vecākiem; tas attiecas arī uz gadījumu, kad viens no vecākiem ir liedzis otram vecākam piedalīties lēmuma pieņemšanā par jautājumu, kas ir būtisks bērnam. Par būtiskiem jautājumiem jo īpaši uzskata dzīvesvietas noteikšanu un bērna izglītības vai nodarbinātības izvēli, bet ne jautājumus par parastām medicīnas un līdzīgām procedūrām.
Tiesa var lemt par vecāku atbildības īstenošanas apturēšanu, ja vecākiem ir liegts īstenot vecāku atbildību nopietnu apstākļu dēļ un ja var uzskatīt, ka tas ir vajadzīgs bērna interesēs. Ja viens no vecākiem īsteno vecāku atbildību neatbilstīgi un ja tas ir nepieciešams bērna interesēs, tiesa var ierobežot attiecīgā vecāka vecāku atbildību vai ierobežot tās īstenošanu, vienlaikus nosakot šāda ierobežojuma apjomu. Ja viens no vecākiem ļaunprātīgi izmanto vecāku atbildību vai tās īstenošanu un/vai nopietni atstāj novārtā vecāku atbildību vai tās īstenošanu, tiesa var atņemt šim vecākam vecāku atbildību. Ja viens no vecākiem ir tīši izdarījis noziegumu pret savu bērnu vai izmantojis savu bērnu, kurš nav saucams pie kriminālatbildības, nozieguma izdarīšanai, tiesa jo īpaši novērtē, vai ir pamats atņemt šim vecākam vecāku atbildību.
Ja viens no vecākiem ir miris vai nav zināms vai ja vienam no vecākiem nav vecāku atbildības vai vecāku atbildības īstenošana ir pārtraukta, vecāku atbildību īsteno otrs vecāks; tas attiecas arī uz gadījumu, kad vienam no vecākiem vecāku atbildība vai tās īstenošana ir ierobežota. Ja nevienam no vecākiem nav pilnīgas vecāku atbildības, ja vecāku atbildības īstenošana ir apturēta abiem vecākiem un/vai ja vecāku atbildība ir ierobežota vienā no norādītajiem veidiem, bet katram vecākam atšķirīgi, tiesa ieceļ bērnam aizbildni, kuram tiek piešķirtas vecāku tiesības un pienākumi vai kurš īsteno šos pienākumus vai tiesības vecāku vietā. Ja vecāku atbildība vai tās īstenošana ir ierobežota, tiesa ieceļ bērnam aizgādni.
Ja bērns ir adoptēts, tiesības un pienākumi, ko ietver vecāku atbildība, tiek nodoti adoptētājam, tiklīdz stājas spēkā juridiskais lēmums par adopciju.

3 Vai vecāku vietā var iecelt citu personu, ja vecāki nespēj vai nevēlas uzņemties vecāku atbildību par savu bērnu?

Ja tiesa nolemj ierobežot vecāka tiesībspēju un rīcībspēju, tā lemj arī par viņa vecāku atbildību. Vecāku atbildības īstenošana, ko veic nepilngadīga persona, kura ir viens no vecākiem, bet vēl nav ieguvusi pilnīgu tiesībspēju un rīcībspēju, pamatojoties uz tās izsludināšanu vai laulību, tiek apturēta līdz brīdim, kad šī persona iegūst pilnīgu tiesībspēju un rīcībspēju; tas neattiecas uz bērna aprūpes pienākumu un tiesību īstenošanu, ja vien tiesa attiecībā uz šo personu, kas ir viens no vecākiem, nenolemj, ka šo pienākumu un tiesību īstenošana tiek apturēta līdz brīdim, kad šis vecāks ir ieguvis pilnīgu tiesībspēju un rīcībspēju.

Vecāku atbildības īstenošana, ko veic viens no vecākiem, kuram ir ierobežota tiesībspēja un rīcībspēja šajā jomā, tiek apturēta uz laiku, kamēr ir spēkā šis ierobežojums, ja vien tiesa nenolemj, ka šis vecāks, ņemot vērā viņa personu, turpina īstenot bērna aprūpes pienākumu un tiesības un personisku saskarsmi ar bērnu.
Ja nav vecāku, kuri pilnībā īstenotu vecāku atbildību par savu bērnu, tiesa ieceļ bērnam aizbildni. Aizbildnis attiecībā pret bērnu būtībā uzņemas visus bērna vecāka pienākumus un tiesības, tomēr tam nav atbalsta nodrošināšanas un uzturēšanas saistību pret bērnu. Izņēmuma gadījumos var noteikt citus pienākumus un tiesības, ņemot vērā, kas un kāds ir aizbildnis vai kāda ir bērna situācija, kā arī iemeslu, kādēļ vecāki nepilda visus savus pienākumus un tiesības. Aizbildnim jābūt pilnībā tiesībspējīgam un rīcībspējīgam, un viņa dzīvesveidam jābūt tādam, kas garantē, ka viņš spēj pienācīgi pildīt aizbildņa pienākumu. Tiesa var arī iecelt par aizbildņiem divas personas, kuras parasti ir laulātie. Ja tas nav pretrunā bērna interesēm, tiesa var iecelt par aizbildni personu, ko izraudzījies viens no vecākiem. Pretējā gadījumā tiesa ieceļ par aizbildni bērna radinieku vai bērnam vai viņa ģimenei tuvu personu, ja vien kāds no vecākiem nav skaidri iebildis pret šo personu. Ja šādas personas nav, tiesa ieceļ par aizbildni citu piemērotu personu. Ja nav fiziskas personas, ko var iecelt par bērna aizbildni, tiesa par aizbildni ieceļ bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestādi līdz brīdim, kad tiesa bērnam ieceļ citu aizbildni vai kāda persona piekrīt uzņemties aizbildņa pienākumu. Aizbildnis ir pakļauts tiesas uzraudzībai. Aizbildnis sagatavo mantas sarakstu, sākot pienākumu izpildi un pabeidzot pienākumu izpildi. Aizbildnis sistemātiski iesniedz tiesai ziņojumus par bērnu, bērna attīstību un pārskatus par bērna mantas uzturēšanu. Visus aizbildņa lēmumus par jautājumiem, kas neattiecas uz ikdienu, apstiprina tiesa.
Otra iespēja ir ievietot bērnu audžuģimenē. Izmitināšana audžuģimenē ir citas personas bērna personīga aprūpe; tomēr tā nenozīmē citas personas bērna pieņemšanu par savu bērnu, kā tas ir adopcijas gadījumā. Audzinot bērnu, audžuvecāks atbilstošā veidā īsteno vecāku tiesības un pienākumus. Audžuvecākam ir pienākums un tiesības lemt tikai par ikdienišķiem jautājumiem, kas attiecas uz bērnu, pārstāvēt bērnu šajos jautājumos un pārvaldīt bērna mantu. Nopietnos jautājumos, kas skar bērnu, audžuvecākam ir jāinformē bērna vecāki. Ja apstākļi to pieprasa, tiesa nosaka audžuvecākam papildu pienākumus un tiesības. Bērna vecāki patur savus pienākumus un tiesības, ko ietver vecāku atbildība, ieskaitot tiesības uz personisku un regulāru saskarsmi un tiesības saņemt informāciju par bērnu, izņemot pienākumus un tiesības, kas pēc likuma ir noteiktas audžuvecākam, ja vien tiesa īpašu apsvērumu dēļ nav nolēmusi citādi. Audžuvecākam nav jāpilda atbalsta nodrošināšanas un uzturēšanas pienākums pret bērnu.
Audžuvecākam jānodrošina pienācīga aprūpe, viņam jābūt Čehijas Republikas pastāvīgajam iedzīvotājam un jāpiekrīt bērna nodošanai viņa aprūpei audžuģimenē. Parasti audžuvecāks ir radinieks, bet tā var būt arī cita persona, kuru bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestāde ir izraudzījusies par audžuvecāku (šim nolūkam rajona tiesa saglabā pierādījumus par pieteikuma iesniedzējiem, kuri ir piemēroti audžuvecāku pienākuma pildīšanai). Tiesa var ievietot bērnu audžuģimenē īslaicīgi (piemēram, kamēr kāds no vecākiem uzturas ārstniecības iestādē), kā arī uz nenoteiktu laiku. Tādējādi aprūpe audžuģimenē var tikt izmantota gadījumos, kad ģimene ir nonākusi krīzes situācijā, vai nodrošināt aprūpi alternatīvā ģimenes vidē. Lai samazinātu bērnu skaitu institūcijās un institucionālās iestādēs, audžuģimenei ir dodama priekšroka pār institucionālo aprūpi. Audžuvecāks saņem valsts pabalstus par bērna aprūpi (piemēram, pabalsts maksājumiem par bērna vajadzībām, pabalsts, ko izmaksā, izbeidzot aprūpi audžuģimenē, audžuvecāka atalgojums u. c.). Civilkodeksā ir arī reglamentēta bērna uzticēšana citai personai, ja neviens no vecākiem vai aizbildnis nevar personiski uzņemties bērna aprūpi. Šāda aizgādība nav alternatīva ievietošanai audžuģimenē vai aprūpei, kas jānodrošina pirms adopcijas. Tai ir priekšroka pār bērna institucionālo aprūpi.
Aprūpētājam jānodrošina pienācīga aprūpe, viņam jābūt Čehijas Republikas pastāvīgajam iedzīvotājam un jāpiekrīt bērna nodošanai viņa personiskajā aprūpē. Aprūpētāja pienākumus un tiesības nosaka tiesa; pretējā gadījumā atbilstoši piemēro tiesību aktus, kas attiecas uz aprūpi audžuģimenē.
Vecāki kā likumīgie pārstāvji var — kārtojot bērna lietas, ja vien tie nav jautājumi par personas statusu, — parakstīt pārstāvības nolīgumu ar personu, kurai ir speciālas zināšanas, vai, piemēram, citu piemērotu personu. Ja bērns paraksta nolīgumu par pārstāvību, tas neietekmē vecāku kā bērna likumisko pārstāvju statusu. Ja likumiskais pārstāvis un līgumiskais pārstāvis nevar vienoties, lēmumu pieņem tiesa bērna interesēs.
Ja bērna audzināšana vai viņa fiziskais, intelektuālais vai garīgais stāvoklis un/vai viņa pienācīga attīstība ir apdraudēta vai traucēta tādā mērā, ka tas ir pretrunā bērna interesēm, un/vai gadījumā, kad ir nopietni iemesli, kādēļ vecāki nevar nodrošināt bērna audzināšanu, tiesa var izdot rīkojumu par institucionālo aprūpi kā nepieciešamu pasākumu. Tiesa šādi rīkojas jo īpaši tajos gadījumos, kad iepriekš veiktie pasākumi nav nodrošinājuši tiesisko aizsardzību. Šādi rīkojoties, tiesa vienmēr apsver, vai ir piemēroti dot priekšroku bērna nodošanai fiziskas personas aprūpē. Institucionālo aprūpi var noteikt uz laiku līdz trīs gadiem, bet šo termiņu var pagarināt (atkārtoti), ja iemesli, kuru dēļ tika noteikta institucionālā aprūpe, joprojām pastāv (vienmēr ne ilgāk par trim gadiem). Ja vairs nav iemeslu, kuru dēļ tika noteikta institucionālā aprūpe, vai ja institucionālās aprūpes vietā bērnam var nodrošināt kādu citu kārtību, tiesa nekavējoties atceļ institucionālo aprūpi un vienlaikus lemj, kam turpmāk bērnu uzticēt, ņemot vērā pastāvošos apstākļus.

4 Kā tiek risināts jautājums par vecāku turpmāko atbildību, ja vecāku laulība tiek šķirta vai ja vecāki vairs nedzīvo kopā?

Lēmums par bērna aprūpi ir būtisks nosacījums bērna vecāku laulības šķiršanas gadījumā. Pieņemot lēmumu, tiesa ņem vērā bērna intereses; tiesa atkāpjas no vecāku abpusējās vienošanās tikai tad, ja tas ir bērna interesēs. Tiesa var nolemt nodot bērnu viena vecāka aprūpē vai lemt par dalītu aizbildnību vai kopīgu aizbildnību; tiesa var arī nolemt nodot bērnu tādas personas aprūpē, kas nav bērna vecāki, ja tas ir bērna interesēs. Tiesa ņem vērā bērna personību, jo īpaši bērna talantu un spējas saistībā ar viņa attīstības iespējām, kā arī bērna vecāku dzīvesveidu, bērna emocionālo uzvedību un apstākļus, katra vecāka spēju audzināt bērnu, izglītības vides, kurā bērnam būtu jādzīvo, pašreizējo un paredzamo stabilitāti un bērna emocionālo saikni ar brāļiem un māsām, vecvecākiem vai citiem radiniekiem un nesaistītām personām. Tiesa vienmēr ņem vērā, kurš no vecākiem līdz šim ir pienācīgi rūpējies par bērnu un pienācīgi pievērsis uzmanību bērna emocionālajai, intelektuālajai un tikumiskajai izglītībai, kā arī to, kurš no vecākiem sniedz bērnam labākas iespējas veselīgai un veiksmīgai attīstībai. Tiesa pievērš uzmanību arī bērna tiesībām uz abu vecāku rūpēm un regulāru personisko saskari ar abiem vecākiem, kā arī vecāka, ar kuru bērns nedzīvos, tiesībām sistemātiski saņemt informāciju par bērnu, un tiesa ņem vērā arī vecāku spēju savstarpēji vienoties par bērna audzināšanu. Tiesa var arī nolemt apstiprināt vienošanos starp vecākiem, ja vien nav skaidri saprotams, ka vecāku atbildības īstenošanas veids, par kuru panākta vienošanās, nav atbilstīgs bērna interesēm.
Ja nepilngadīgās personas, kurai nav pilnīgas tiesībspējas un rīcībspējas, vecāki nedzīvo kopā un nespēj vienoties par bērna aprūpes kārtību, to izlemj tiesa bez vecāku lūguma. Tiesa, pieņemot lēmumu par bērna aprūpi, ievēro līdzīgus noteikumus kā bērna vecāku šķiršanās gadījumā.
Vecāks, kura aprūpē bērns ir, kopā ar otru vecāku izlemj, kādā veidā vecāks, kura aprūpē bērns nav, īstenos saskarsmi ar bērnu. Ja vecāki nespēj vienoties vai ja tas ir vajadzīgs bērna audzināšanas un ģimenes attiecību interesēs, vecāka un bērna saskarsmi nosaka tiesa. Pamatotos gadījumos tiesa var noteikt vecāka un bērna satikšanās vietu. Ja tas ir bērna interesēs, tiesa ierobežo vecāka tiesības uz personisku saskarsmi ar bērnu un/vai aizliedz šādu saskarsmi. Ja apstākļi ir mainījušies, tiesa maina lēmumu par pienākumu un tiesību, ko ietver vecāku atbildība, izpildi, pat ja nav iesniegts lūgums to darīt.

5 Ja vecāki noslēdz vienošanos par vecāku atbildību, kādas formalitātes ir jāievēro, lai šī vienošanās būtu juridiski saistoša?

Vecāku šķiršanās gadījumā vecākiem, vienojoties par vecāku atbildības īstenošanas metodi, jānosaka, kādā veidā katrs no vecākiem rūpēsies par bērnu pēc laulības šķiršanas. Šīs vienošanās ietvaros vecāki var arī noteikt, kā notiks saskarsme starp viņiem un bērnu. Šādas vienošanās ir jāapstiprina tiesai. Tiesa apstiprina vienošanos starp vecākiem, ja vien nav skaidri saprotams, ka vecāku atbildības īstenošanas veids, par kuru panākta vienošanās, nav atbilstīgs bērna interesēm. Tas pats attiecas uz vienošanos starp vecākiem gadījumos, kad bērna vecāki nedzīvo kopā.

6 Kādi ir alternatīvie konflikta ārpustiesas risināšanas līdzekļi, ja vecāki nevar vienoties par vecāku atbildības jautājumu?

Bērna interešu aizsardzības nolūkā tiesvedībā par nepilngadīgas personas aprūpi tiesa palīdz vecākiem panākt izlīgumu. Tiesa var vecākiem noteikt dalību ārpustiesas samierināšanas vai mediācijas sanāksmēs vai ģimenes terapiju uz laiku līdz trim mēnešiem vai var noteikt vecākiem vizītes pie bērnu psiholoģijas speciālista.
Turklāt ir iespējams izmantot laulību un ģimenes konsultāciju centru pakalpojumus, ko sniedz kvalificēti psihologi un sociālie darbinieki.
Arī bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestāde var iepazīstināt vecāku, kurš neievēro bērna vai otra vecāka tiesības (piemēram, uz aprūpi, uz regulāru saskarsmi), ar tiesību aktiem un viņa uzvedības sekām un pamudināt šīs tiesības ievērot. Bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestāde var arī uzlikt vecākiem pienākumu konsultēties ar speciālistiem, ja vecāki bez speciālistu konsultācijām nespēj atrisināt problēmas, kas saistītas ar bērna audzināšanu, jo īpaši strīdos par izmaiņām bērna audzināšanā vai saskarsmes tiesībās.

7 Kādus jautājumus attiecībā uz bērnu var izlemt tiesnesis, ja vecāki iesniedz lietu tiesā?

Tiesa — ja ir izpildīti noteiktie nosacījumi — var pēc vecāku lūguma lemt jo īpaši par šādiem jautājumiem vecāku un bērnu attiecību jomā:
personiskās tiesības (piemēram, tiesības izvēlēties bērna vārdu un uzvārdu vai tiesības piekrist bērna adopcijai);
bērna aprūpe un saskarsmes ar bērnu kārtība;
alternatīvi bērna aprūpes veidi (piemēram, aizbildnība, bērna nodošana citas personas aprūpē, aprūpe audžuģimenē, institucionālā aprūpe);
uzturēšanas un atbalsta nodrošināšanas pienākumi;
bērna pārstāvēšana un mantas pārvaldība, piekrišana bērna veiktām juridiskām darbībām;
bērnam būtiski jautājumi, par kuriem vecāki nespēj vienoties (par būtiskiem jautājumiem uzskata jo īpaši bērna dzīvesvietas noteikšanu un bērna izglītības vai nodarbinātības izvēli, bet ne jautājumus par parastām medicīnas un līdzīgām procedūrām).
Tiesa visbiežāk lemj, kura aprūpē nodot bērnu, un var arī lemt par kārtību, kādā notiek saskarsme ar bērnu, un par uzturēšanu un atbalsta nodrošināšanu.

8 Ja tiesa nolemj nodot bērnu viena vecāka atsevišķā aizgādībā, vai tas nozīmē, ka viens no vecākiem var izlemt visus jautājumus attiecībā uz bērnu, iepriekš nekonsultējoties ar otru vecāku?

Rūpes par bērnu ir tikai daļa no pienākumiem un tiesībām, ko ietver vecāku atbildība. Ja vecākam, kuram nav uzticēta bērna aprūpe, nav atņemta vecāku atbildība un viņa vecāku atbildība nav ierobežota vai apturēta, viņš joprojām īsteno vecāku atbildību attiecībā uz pārējiem vecāku atbildības elementiem un nezaudē tiesības lemt par svarīgiem jautājumiem, kas skar bērnu. Vecāku atbildību vecāki īsteno, savstarpēji vienojoties un ievērojot bērna intereses. Ja pastāv risks, ka var neizdoties pieņemt lēmumu jautājumā, kas attiecas uz bērnu, viens no vecākiem var vienpersoniski pieņemt lēmumu vai dot piekrišanu; tomēr šā vecāka pienākums ir nekavējoties informēt otru vecāku par šo situāciju.
Ja vecāki nespēj vienoties par bērnam būtisku jautājumu, jo īpaši attiecībā uz viņa interesēm, šo jautājumu izlemj tiesa pēc lūguma, ko iesniedzis viens no vecākiem; tas attiecas arī uz gadījumu, kad viens no vecākiem ir liedzis otram vecākam piedalīties lēmuma pieņemšanā par jautājumu, kas ir būtisks bērnam. Tiesa pēc lūguma, ko iesniedzis viens no vecākiem, arī pieņem lēmumu gadījumā, kad vecāki nespēj vienoties par to, kurš no vecākiem pārstāvēs bērnu tiesvedībā, vai svarīgos jautājumos, kas saistīti ar bērna mantas pārvaldību.
Vecākiem jāinformē vienam otru par visiem svarīgajiem jautājumiem, kas attiecas uz bērnu un viņa interesēm.

9 Ja tiesa nolemj nodot bērnu abu vecāku kopējā aizgādībā, ko tas nozīmē praktiski?

Civilkodeksā tiek izšķirti gadījumi, kad bērns tiek nodots viena vecāka aprūpē, dalītā aizgādībā, kopīgā aizgādībā vai citas personas, kas nav bērna vecāks, aprūpē. Pieņemot lēmumu par bērna nodošanu aprūpei, tiesa ievēro bērna intereses. Tiesa var atcelt lēmumu par dalītu aizgādību vai kopīgu aizgādību, ja vecāki spēj komunicēt un sadarboties.

Kopīga aizgādība (kopīga audzināšana)

Šāds bērna aprūpes veids nozīmē, ka nav pieņemts īpašs lēmums par bērna nodošanu aprūpei vienam no vecākiem. Praksē tas nozīmē, ka, īstenojot kopīgu aizgādību, viens no vecākiem var, piemēram, nodrošināt bērna izglītības vajadzības, bet otrs vecāks — sporta nodarbības un/vai viens vecāks pievēršas valodu mācību nodrošināšanai bērnam, bet otrs vecāks pievēršas citām bērna ārpusskolas nodarbībām. Abiem vecākiem ir kopīgi jānodrošina bērna veselības aprūpe un materiālo vajadzību apmierināšana (piemēram, ēdiena, mājokļa uzkopšanas, apģērba u. c. nodrošināšana). Ja bērnu paredzēts nodot kopīgā aizgādībā, ir vajadzīga abu vecāku piekrišana.

Dalīta aizgādība (pārmaiņus audzināšana)

Dalīta aizgādība nozīmē, ka bērnu pārmaiņus nodod aprūpē katram no vecākiem uz precīzi noteiktu laiku. Tiesa arī nosaka šajā laikposmā īstenojamās tiesības un pienākumus.

10 Kurā tiesā vai iestādē ir jāvēršas ar iesniegumu par vecāku atbildību? Kādas formalitātes ir jāievēro un kādi dokumenti jāpievieno iesniegumam?

Lūgums, kas saistīts ar vecāku pienākumiem un tiesībām, jāiesniedz rajona tiesā (Prāgā — apgabaltiesā, Brno — pilsētas tiesā), kuras jurisdikcijā atrodas nepilngadīgās personas dzīvesvieta, vai, ja šai personai nav pastāvīgas adreses, rajona tiesā, kuras jurisdikcijā šī persona dzīvo. Jautājumos, kas saistīti ar nepilngadīgām personām, tiesa var pieņemt lēmumus arī bez lūguma.
Prasības lūguma noformēšanai ir atkarīgas no lūguma veida. Tomēr vienmēr jānorāda iesaistīto personu vārds, uzvārds un adrese vai iesaistīto personu un to pārstāvju personas kods, kā arī jānorāda būtiskie fakti, pierādījumi, uz kuriem lūguma iesniedzējs atsaucas, un ir jābūt skaidri saprotamam, ko lūguma iesniedzējs vēlas un kurai tiesai lūgums ir adresēts.
Lūgumam jāpievieno visi svarīgie dokumenti, kas attiecas uz konkrēto jautājumu, piemēram, dzimšanas apliecība, laulības apliecība, iepriekšējie tiesas lēmumi, kas skar bērnu, u. c. Lūgums būtu jāiesniedz papīra formātā tik daudz eksemplāros, cik prasīts, — tā, lai viens eksemplārs paliek tiesai un katrs lietas dalībnieks saņem vienu eksemplāru, ja nepieciešams.

11 Kāda kārtība ir jāievēro šajos gadījumos? Vai ir iespējams lietu risināt paātrinātā kārtībā?

Tiesa var sākt tiesvedību lietās par tiesas noteiktu nepilngadīgas personas aprūpi arī tad, ja lūgums nav iesniegts.
Ja tas vajadzīgs iesaistīto dalībnieku attiecību pagaidu noregulēšanai vai ja pastāv tiesas lēmuma nepildīšanas risks, tiesa var arī pirms lēmuma par lietas būtību pieņemšanas ar pagaidu pasākumu noteikt tiesvedības procesa dalībniekam pienākumu maksāt uzturlīdzekļus nepieciešamajā apmērā un/vai nodot bērnu aprūpē vienam no vecākiem vai personai, ko noteikusi tiesa. Pagaidu pasākumu parasti pieņem pēc lūguma saņemšanas, tomēr, ja ir iespējams sākt tiesvedību par lietas būtību (tādējādi arī tiesvedību par tiesas noteikto nepilngadīgās personas aprūpi) bez lūguma, rīkojumu par pagaidu pasākumu var izdot arī bez lūguma. Tiesa, kas ir kompetenta izskatīt attiecīgo lietu, ir atbildīga par rīkojuma izdošanu par pagaidu pasākumu, ja vien likumā nav paredzēts citādi.
Lūgumā izdot rīkojumu par pagaidu pasākumu ir jāiekļauj Civilprocesa kodeksa (grozītais Likums Nr. 99/1963) 42. panta 4. punktā un 75. pantā noteiktie elementi, jo īpaši šādi elementi: informācija par tiesu, kurai lūgums adresēts; informācija par to, kurš iesniedz lūgumu un uz ko tas attiecas, proti, to faktu izklāsts, kas pamatotu ierosināto pagaidu pasākumu; informācija par lūguma nolūku, proti, par to, kādu pagaidu pasākumu lūguma iesniedzējs vēlas; norādījums, ka ir vajadzīga lietas dalībnieku attiecību pagaidu noregulēšana vai ka pastāv risks, ka tiesas lēmums netiks izpildīts, kā arī lūguma sagatavošanas datums un iesniedzēja vai viņa pārstāvja paraksts. Dokumenti, uz kuriem lūguma iesniedzējs atsaucas, ir jāpievieno lūgumam. Parasti, lai nodrošinātu, ka tiek atlīdzināts kaitējums vai citi zaudējumi, kas varētu rasties pagaidu pasākuma rezultātā, lūguma iesniedzējam vēlākais tajā pašā dienā, kad tiesā tiek iesniegts lūgums par pagaidu pasākumu, jāiemaksā nodrošinājuma summa noteiktajā apmērā. Tomēr, ja pagaidu pasākumu īsteno saistībā ar uzturēšanu un atbalsta nodrošināšanu vai ja tiesa var noteikt pagaidu pasākumu pat bez lūguma, nodrošinājuma iemaksa nav jāveic. Tiesa nekavējoties lemj

par pagaidu pasākumu. Ja nav riska, ka lēmumu var nepildīt, tiesa var lemt par lūgumu par pagaidu pasākumu septiņu dienu laikā no lūguma iesniegšanas dienas. Tiesa lemj bez lietas dalībnieku uzklausīšanas. Tiesa, izdodot rīkojumu par pagaidu pasākumu, uzliek lūguma iesniedzējam pienākumu noteiktā termiņā iesniegt tiesā lūgumu sākt tiesvedību. Tiesa var arī noteikt, ka pagaidu pasākums ir spēkā tikai noteiktu laiku.
Likums par speciālo tiesvedību (grozītais Likums Nr. 292/2013) paredz īpašu pagaidu pasākumu gadījumos, kad nepilngadīgais netiek pienācīgi aprūpēts, neatkarīgi no tā, vai ir kāda persona, kurai ir tiesības rūpēties par bērnu, un gadījumos, kad ir nopietni apdraudēta bērna dzīvība, normāla attīstība vai citas svarīgas intereses vai tām nodarīts kaitējums. Šādā gadījumā tiesa ar pagaidu pasākumu, ko tā var noteikt tikai pēc tam, kad ir saņemts lūgums no bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestādes, nepieciešamo laiku reglamentē bērna apstākļus, nosakot, ka bērns ir jāievieto piemērotā vidē, kas norādīta lēmumā. Ar šādu pagaidu pasākumu var ievietot bērnu audžuģimenē uz pagaidu laiku, kamēr vecāks nevar rūpēties par bērnu nopietnu iemeslu dēļ, vai pēc tam, kad šis laiks pagājis, nodot bērnu aprūpē pirms adopcijas, saņemt vecāku piekrišanu adopcijai vai nolemt, ka vecāku piekrišana adopcijai nav vajadzīga. Tiesa lemj par lūgumu par pagaidu pasākumu nekavējoties un ne vēlāk kā 24 stundu laikā pēc lūguma iesniegšanas. Lēmums tiek izpildīts uzreiz pēc tā izdošanas, tiesai sadarbojoties ar attiecīgajām valsts iestādēm tā izpildē.

12 Vai ir iespējams saņemt juridisku palīdzību, lai segtu tiesas izdevumus?

Saskaņā ar Likumu par tiesas nodevām (grozītais Likums Nr. 549/1991) nodevas nepiemēro tiesvedībai, kas saistīta ar nepilngadīgu personu aizgādību un tiesas noteiktu aprūpi. Tas nozīmē, ka lūguma iesniedzējam, kas iesniedz lūgumu saistībā ar vecāku pienākumiem un tiesībām, nav pienākuma maksāt tiesas nodevas.
Noteiktos apstākļos ir iespējams iecelt likumīgo pārstāvi bez maksas vai par samazinātu maksu. Tiesa pēc procesa dalībnieka pieprasījuma ieceļ pārstāvi, attiecībā uz kuru var paredzēt, ka tiesa pilnīgi vai daļēji atcels tiesas nodevas, ja tas ir vajadzīgs, piemēram, viņa interešu aizsardzības nolūkā. Ja tas nepieciešams, lai aizsargātu procesa dalībnieka intereses, viņam nodrošina advokātu. Pārstāvja iecelšana jāpamato ar procesa dalībnieka situāciju (praksē tā var būt nelabvēlīga finanšu vai sociālā situācija, tomēr vienmēr jāņem vērā īpašie lietas apstākļi), un lieta nedrīkst būt saistīta ar patvaļīgu vai nepārprotami nesekmīgu tiesību īstenošanu vai aizsardzību.
Likums par juridiskās palīdzības nodrošināšanu pārrobežu strīdu gadījumos Eiropas Savienībā (grozītais Likums Nr. 629/2004) reglamentē piekļuvi juridiskajai palīdzībai tiesvedībā, kura notiek kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm un kurā piedalās fiziska persona, kas dzīvo citā dalībvalstī. Minētā palīdzība ir saistīta ar tiesvedības konstatācijas un izpildes posmu.
Likumā par advokatūru (grozītais Likums Nr. 85/1996) ir paredzēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem var tieši Čehijas Advokātu asociācijai pieprasīt bez maksas iecelt juridisko konsultantu.

13 Vai lēmumu par vecāku atbildību ir iespējams pārsūdzēt?

Jā, lēmumu par vecāku atbildību ir iespējams pārsūdzēt. Rajona tiesas ir pirmās instances tiesas, kuras izskata lietas saistībā vecāku tiesībām un pienākumiem, ko ietver vecāku atbildība. Rajona tiesas (vai apgabaltiesa Prāgā) lemj par pirmās instances tiesu lēmumu pārsūdzību. Tiesas lēmumu var pārsūdzēt 15 dienu laikā pēc tam, kad ir rakstiski saņemts tiesas lēmums, kas tiks pārsūdzēts, ja likums to neaizliedz (piemēram, nevar pārsūdzēt tiesas lēmumu, ar kuru apstiprina vecāku vienošanos par bērna aprūpi). Pārsūdzību uzskata par laikus iesniegtu arī pēc 15 dienu termiņa beigām, ja pārsūdzības iesniedzējs ir rīkojies saskaņā ar nepareizu informāciju, ko sniegusi apelācijas tiesa.
Jāuzsver, ka daži lēmumi var būt izpildāmi provizoriski, kas nozīmē, ka tos var izpildīt arī tad, ja tie tiek pārsūdzēti. Lēmumi, ar ko tiek uzdots nodrošināt uzturlīdzekļus, un lēmumi par tāda audzināšanas pasākuma pagarināšanu, saskaņā ar kuru uz laiku tiek pārtraukta vecāku vai citas personas aizgādība par bērnu, ir provizoriski izpildāmi lēmumi.

14 Dažos gadījumos varbūt ir jāvēršas tiesā vai citā iestādē, lai panāktu, ka lēmums par vecāku atbildību tiek izpildīts. Kāda kārtība ir jāievēro šādos gadījumos?

Čehijas Republikā tiesā jāiesniedz lūgums par lēmuma, kas saistīts ar nepilngadīgas personas aprūpi, izpildi. Lēmuma izpildei piemērojamo procedūru reglamentē Likums par speciālo tiesvedību (grozītais Likums Nr. 292/2013).
Šādu tiesvedību ir kompetenta īstenot vispārējā tiesa, kuras piekritībā ir nepilngadīgais, tas ir, rajona tiesa (apgabaltiesa Prāgā, pilsētas tiesa Brno), kuras jurisdikcijā ir nepilngadīgās personas pastāvīgā dzīvesvieta, par ko vienojušies vecāki vai kas noteikta ar tiesas lēmumu vai pamatojoties uz citiem būtiskiem faktiem. Lūgumā jāietver visa vajadzīgā informācija (prasītājs un atbildētājs, atbildētāja pienākumu apjoms un saturs, attiecīgā pienākuma izpildes termiņš un tā sauktā izpildu dokumenta — lēmuma, kas tiks izpildīts, — raksturojums).
Pirms tiesa dod rīkojumu par lēmuma izpildi, tā var, ja tā uzskata, ka pastāv īpaši iemesli šādai rīcībai un/vai ja atbildētājs nav informēts par pienākuma nepildīšanas sekām, aicināt atbildētāju ievērot lēmumu vai vienošanos un informēt šo personu par veidiem, kā var panākt lēmumu izpildi, proti, par naudas sodu piemērošanu vai bērna izņemšanu. Tiesa var arī lūgt attiecīgo bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestādi panākt, ka atbildētājs izpilda savus pienākumus, un neizdot rīkojumu par lēmuma izpildi.
Ja persona nepilda savu pienākumu arī pēc tiesas norādījumiem, tiesa izdod rīkojumu par lēmuma izpildi, uzliekot naudas sodu, un naudas sodu var piespriest atkārtoti. Atsevišķas soda naudas apmērs nedrīkst pārsniegt 50 000 CZK. Tiesa var noteikt arī citus pasākumus, piemēram, tikšanos ar mediatoru, bērnu psiholoģijas speciālista apmeklējumu vai adaptēšanās režīma plāna noteikšanu, lai veicinātu pakāpenisku saskarsmi starp bērnu un personu, kura ir tiesīga sazināties ar bērnu.
Ja, neraugoties uz šo pasākumu īstenošanu, pienākumi netiek izpildīti vai apstākļi liecina, ka ar šo pieeju pienākumu izpilde nav panākta, tiesa izņēmuma gadījumos uzdod izpildīt lēmumu par bērna izņemšanu no tās personas mājsaimniecības, pie kuras bērns saskaņā ar vienošanos vai lēmumu nedrīkstētu atrasties. Lēmumu par bērna izņemšanu paziņo atbildētājam tikai lēmuma izpildes laikā.

15 Kas man jādara, lai panāktu, ka šajā dalībvalstī tiek atzīts un izpildīts lēmums par vecāku atbildību, ko ir pieņēmusi citas dalībvalsts tiesa?

Spriedumi, ko izdevušas ES dalībvalstu tiesas vecāku atbildības lietās, Čehijas Republikā tiek atzīti, nepiemērojot nekādu īpašu procedūru, saskaņā ar Padomes 2003. gada 27. novembra Regulu (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu (“Regula (EK) Nr. 2201/2003”) un Padomes 2019. gada 25. jūnija Regulu (ES) 2019/1111 par jurisdikciju, lēmumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par bērnu starptautisko nolaupīšanu (“Regula (ES) 2019/1111”). Saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 2201/2003 jebkura persona, kurai ir attiecīgas tiesiskas intereses, var vērsties tiesā ar lūgumu izdot lēmumu par lēmuma atzīšanu vai neatzīšanu. Čehijas Republikas rajona tiesas (apgabaltiesas Prāgā, pilsētas tiesa Brno) ir kompetentas izskatīt šādas lietas pirmajā instancē. Kompetentā tiesa ir rajona tiesa, kas ir lūguma iesniedzēja vispārējā tiesa, pretējā gadījumā — rajona tiesa, kuras jurisdikcijā ir izveidojusies vai var izveidoties situācija, attiecībā uz kuru lēmuma atzīšanai ir nozīme. Saskaņā ar Regulu (ES) 2019/1111 jebkura ieinteresēta persona var lūgt izdot lēmumu par to, ka nav pamata atteikt atzīšanu. Čehijas Republikas rajona tiesas (apgabaltiesas Prāgā, pilsētas tiesa Brno) ir kompetentas izskatīt šādas lietas pirmajā instancē.
Lēmumu, kas saistīts ar jautājumiem par vecāku atbildību un kas izdots citā dalībvalstī, var izpildīt Čehijas Republikā tikai tad, kad šis lēmums ir pasludināts par izpildāmu saskaņā ar īpašu procedūru, kas paredzēta iepriekš norādītajā Regulā (EK) Nr. 2201/2003. Lūgumu par izpildāmības pasludināšanu iesniedz Čehijas Republikas vietējā kompetentajā rajona tiesā (apgabaltiesā Prāgā, pilsētas tiesā Brno). Vietējo kompetenci nosaka saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 2201/2003 atbilstoši tās personas, pret kuru prasīta izpilde, pastāvīgajai dzīvesvietai vai bērna pastāvīgajai dzīvesvietai; ja dalībvalstī, kurā jāizpilda lēmums, neatrodas neviena no minētajām vietām, vietējo kompetenci nosaka saskaņā ar lēmuma izpildes vietu.

Lēmumu par tiesībām uz saskarsmi ar bērnu un lēmumu par bērna atpakaļatdošanu, kas pieņemts, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 2201/2003 11. panta 8. punktu, saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 2201/2003 41. un 42. pantu izpilda citā dalībvalstī, nepasludinot izpildāmību un neparedzot iespēju apstrīdēt lēmuma atzīšanu, ja lēmumu apstiprinājusi izcelsmes dalībvalsts, izmantojot Regulas (EK) Nr. 2201/2003 pielikumā iekļauto standarta veidlapu.
Lūgumam par lēmuma atzīšanu vai neatzīšanu un lēmuma pasludināšanu par izpildāmu jāpievieno viens lēmuma eksemplārs, kas atbilst nosacījumiem, kuri jāizpilda, lai to atzītu par autentisku (piemēram, lēmuma dublikāts vai apliecināta lēmuma kopija), un 39. pantā norādītā apliecība, ko izdevusi attiecīgā iestāde dalībvalstī, kurā tika pieņemts lēmums, un kas sagatavota uz standarta veidlapas, kura iekļauta Regulas (EK) Nr. 2201/2003 pielikumā.
Aizmuguriska sprieduma gadījumā jāiesniedz arī tāda dokumenta oriģināls vai apliecināta kopija, kas apliecina, ka tiesvedībā klāt neesošajai pusei ir izsniegts lūgums ierosināt lietu vai cits līdzīgs dokuments, vai jebkāds dokuments, kas apliecina, ka atbildētājs ir nepārprotami piekritis spriedumam. Ja minētā apliecība vai nepieciešamais dokuments aizmuguriskā sprieduma gadījumā netiek iesniegts, izmanto Regulas (EK) Nr. 2201/2003 38. panta 1. punktā noteikto procedūru.
Saskaņā ar Regulu (ES) 2019/1111 lēmumi lietās par vecāku atbildību, kas pieņemti kādā dalībvalstī un ir izpildāmi tai pašā dalībvalstī, ir izpildāmi arī Čehijas Republikā, nepasludinot to izpildāmību.
Lēmumi, ar ko tiek piešķirtas tiesības uz saskarsmi ar bērniem, un lēmumi, kas pieņemti saskaņā ar 29. panta 6. punktu, ja ir vajadzīga bērna atpakaļatdošana, un kas apliecināti izcelsmes dalībvalstī, izmantojot Regulas (ES) 2019/1111 pielikumā iekļauto apliecību, tiek atzīti citās dalībvalstīs saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1111 43. pantu, neveicot nekādu īpašu procedūru un neparedzot iespēju iebilst pret lēmuma atzīšanu, ja vien netiek konstatēts, ka spriedums nav savienojams ar (vēlāku) lēmumu, kā noteikts 50. pantā, un tad šāda iespēja pastāv tikai tiktāl, ciktāl pastāv minētā nesavienojamība.
Lēmumi, ar ko tiek piešķirtas tiesības uz saskarsmi ar bērniem, un lēmumi, kas pieņemti saskaņā ar 29. panta 6. punktu, ja ir vajadzīga bērna atpakaļatdošana, un kas apliecināti izcelsmes dalībvalstī, izmantojot Regulas (ES) 2019/1111 pielikumā iekļauto apliecību, tiek atzīti citās dalībvalstīs saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1111 43. pantu, nepasludinot izpildāmību.
Lai lēmums tiktu atzīts un būtu izpildāms saskaņā ar Regulu (ES) 2019/1111, ir jāiesniedz lēmuma kopija, kas atbilst nosacījumiem, kuri jāizpilda, lai varētu atzīt tā autentiskumu, un attiecīgā apliecība, kas minēta 36. vai 47. pantā un ko izdevusi attiecīgā iestāde dalībvalstī, kurā izdots attiecīgais lēmums, un kas sagatavota, izmantojot Regulas (ES) 2019/1111 pielikumā iekļauto apliecības veidlapu. Ja netiek iesniegti 31. panta 1. punktā minētie dokumenti, jāīsteno Regulas (ES) 2019/1111 32. pantā minētā procedūra.
Ja iepriekš minētajās regulās norādītie nosacījumi ir izpildīti, procedūra attiecībā uz citā ES dalībvalstī pieņemta lēmuma izpildi lietās, kas saistītas ar vecāku atbildību, ir tāda pati kā attiecībā uz valsts līmenī pieņemtu lēmumu izpildi. Plašāku informāciju sk. atbildē uz iepriekšējo jautājumu.

16 Kurā šīs dalībvalsts tiesā ir jāvēršas, lai apstrīdētu lēmuma atzīšanu un izpildi vecāku atbildības lietā, ja lēmumu ir pieņēmusi citas dalībvalsts tiesa? Kāda procedūra ir piemērojama šādos gadījumos?

Tiesiskās aizsardzības līdzekli (apelācija) pret tiesas lēmumu iesniedz tajā tiesā, kura izdevusi lēmumu. Par tiesiskās aizsardzības līdzekli lemj augstākā tiesa.

17 Kādus tiesību aktus piemēro tiesa, izskatot lietu par vecāku atbildību, ja bērns vai lietā iesaistītās puses nedzīvo šajā dalībvalstī vai ja tiem ir dažādas valstspiederības?

Tiesvedībā lietās, kas saistītas ar vecāku atbildību, piemērojamos tiesību aktus nosaka saskaņā ar 1996. gada 19. oktobra Konvenciju par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem. Jebkurš divpusējs starptautisks nolīgums, ar kuru Čehijas Republika uzņemas saistības pret citām valstīm, prevalē pār 1996. gada konvenciju, ja vien nav pieņemta deklarācija saskaņā ar 1996. gada konvencijas 52. panta 1. punktu (šāda deklarācija tika pieņemta attiecībā uz savstarpēji noslēgto divpusējo nolīgumu starp Čehijas Republiku un Poliju, kas nodrošināja, ka prevalē 1996. gada konvencija).

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes Tava Eiropa.
Mēs labprāt uzzinātu jūsu atsauksmes par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 06/04/2023
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.